

ber jeg betvivle, thi jeg for min Part er stadig i mine Bestræbelser — udvikle os til et større og større Frihandelsystem; vi ville give nogle Mart idag og nogle Mart imorgen, men vi ville ikke give 11—12 Mart paa een gang — vi ville mere og mere nærme os til et Frihandelsystem. Der ligger ved en anden Udskant af Tydskland et Land, som i mange Henseender har Lighed med vort, som ved sine Forbindelser og ved sin Belliggenhed mere er henvist til Handel end til Industrie; ogsaa dette Land (S. Hage: Hvad er det for et Land?) — det er Holland — vil mere og mere komme ind paa et Forhold af lignende Art. Ved dette Lands Grændser vil Tydskland møde et System, forskjelligt fra det tydske. Hollands og Danmarks Systemer ville passe langt bedre sammen med forskjellige andre europæiske Magters Handelsystemer, og navnlig med een Magts, som vi ere tilbøielige til at slutte os til, Englands, end det tydske Forbunds Handelsystem. Er der da ikke den største Nødvendighed for, at vor politiske Begrændsning — der er optaget i Europas nuværende politiske System — i Forbindelse med vor Handelsbegrændsning — der er optaget blandt Andet i Englands Interesser — vil finde sin Betydelse, saavel for os som for Holsteen, saafremt der skulde være nogen Trængen fra den sydlige Side ind over dette Gebeet? Jeg tror nu saa lidt, at der vil være nogen Trængen i den Henseende, at jeg meget mere synes, det ligger i Tingenes Natur, at man vil forsøge, stærkere at begrænse sig derimod. Man betragter alle den Art Forskjelligheder, saavel den politiske som Handelslovgivningens, i visse Maader som et Smilstof, som man derfor tager sig ivare for. Naar vi møde denne Betragtningssmaade paa det rette Sted, hvor den politiske Begrændsning og Handelsbegrændsningen falde sammen, saa tror jeg, vi snarere kunne vente, at man vil forstærke disse Begrændsninger, end at man vil overfride dem. Jeg har seet et Sted — jeg har ikke hørt det her, men jeg nævner det for sin Snurrigheds Skyld — at man har sagt: ja, man vil overfride vor Toldbegrændsning for at skaffe sig Havne for Af sætningen af tydske Producter. Jeg synes, at i denne Betragtningssmaade

Skævhed ligger noksom, hvor urigtig denne Idee er. Medens jeg saaledes har den fulde Overbeviisning, at vi, ved at lade vor Handelslovgivnings Begrændsning falde sammen med den politiske Begrændsning, ville styrke begge Dele og styrke vor Statslivværelse, indenfor hvilken vi saa langt mere blive Herrer og faae langt større Frihed og Raaderum over vor politiske Udvikling, skal jeg aldeles ikke lægge Dølgemaal paa de Bønsøgeligheder, der træde veien. Jeg har, saa godt som Noget, indseet, at Holsteen i mangfoldige Henseender maa betragtes som Hamborgs naturlige Oppland, og at vi, ved at lægge Altona for nær ved Hamborg — vi have selv faldt det Altona, og tilvisse ligger det for nær —, have gjort Bønsøgeligheden endnu større for os; men jeg vil spørge, om Holsteen alene har været og er Handelsoppland for Hamborg. Handelsoplandet for en saa stor og magtig Handelsstad som Hamborg griber meget videre om sig; det kunne vi ikke værge os imod, og det vilde være uformuftigt, at slide sine Kræfter op paa at værge sig derimod. Vi kunne lade Toldgrændsen staa ved Elderen, eller vi kunne flytte den til Elben, og Hamborgs Indflydelse paa vore Forhold vil blive den samme; men vi ville modarbejde denne Indflydelse ved indenfor saa stort et Toldgebeet som muligt at skaffe os saa stor Frihed som muligt, og ved at benytte denne Frihed med saa stor Dygtighed, som Friheden fører med sig, ved ikke at oplide vore Kræfter og vor Kløgt paa at vogte om Sager af denne Natur, men, ved at gaae ind paa de Forhold, som ligge for os, som vi dog ikke kunne undgaae, og som selv det arede Udvalg ikke har turdet kaste fra sig, siden det ikke har turdet kaste Lovens Grundtanke fra sig, og ved at gaae ind paa den med Raffhed og Mod og Sikkerhed. Jo mere vi gjøre det, jo mere bringe vi ud deraf, jo mere Velvillie faae vi fra alle Sider for det Skridt, vi have gjort; men jo mere vi sætte os derimod, jo mere vi sprælle imod Nettet, desmere gnide vi kun Skællene af os selv og blive til en mat Fisk, uden dog at faae noget Nyttigt ud deraf for vor tilkommende Udvikling.

Schwann: Jeg har allerede tidligere